

Posudek na bakalářskou práci

Autor: **Bc. Leonora Nushi**

Název: **Využití jazykových prostředků k definici ženy v Kanunu Leka Dukagjiniho, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Praha 2018, 52 s.**

Leonora Nushi si za téma své bakalářské závěrečné práce zvolila analýzu výskytu slov v albánském zvykovém zákoníku, tzv. Kanunu Leka Dukagjiniho, které definují ženu. Záměrem její práce je potvrdit či vyvrátit hypotézu, podle které se pro označení ženy v celém textu používá nejčastěji výraz *grua*. Podle autorky se jedná o neutrální výraz bez citového a společenského zabarvení. Dalším jejím záměrem je přeložit do češtiny ty pasáže z Kanunu Leka Dukagjiniho, ve kterých je zmíněna žena ve všech svých společenských a rodinných rolích. Jejím jediným pramenem je tak vydání zmíněného kanunu z roku 2001, to je však totožné s původním vydáním ze 30. let 20. století.

Celá práce je rozdělena na dvě hlavní části. V té první, kterou autorka označuje za teoretickou, se zaměřuje na realie související s kanunem a jazykem v prostoru dnešní severní Albánie. Popisuje okolnosti vzniku zákoníku, jeho geografické rozšíření a naznačuje strukturu Kanunu Leka Dukagjiniho. Také se věnuje severoalbánskému dialektu albánštiny, tzv. gegštině, kterou je kanun zapsán, a stručně i roli ženy v kmenovém prostředí albánského severu. První část práce je zakončena definicemi lexikologických termínů, které slouží k popisu vybraných slov v praktické kapitole práce. Ta je z velké části tvořena tabulkami obsahujícími překlad vybraných segmentů. Nacházíme zde i výsledek autorčiny analýzy spočívající v sestavení tabulky s počtem a procentuálním zastoupením jednotlivých výrazů vztahujících se k ženě. Ty jsou rozděleny podle rodinných a sociálních vazeb a doplněny jsou o výrazy, které Leonora Nushi považuje za dialektismy. Závěr práce potvrzuje autorčinu hypotézu jen částečně, neboť byl nalezen značný počet dalších slov definujících ženu v rodinných a sociálních rolích, které kanun upravuje.

Na práci Leonory Nushi pozitivně hodnotím výběr tématu, který v českém prostředí nebyl zpracován, a pokus podívat se na známý zákoník jazykovou optikou. V překladové části práce autorka nabídla čtenáři zajímavé prvky obsahu kanunu, který stále nebyl do češtiny přeložen. Kladně hodnotím také snahu o zasazení zákoníku do historického a geografického kontextu, přestože tato část obsahuje jisté nepřesnosti, jako např. označení regionů Dukagjin či Mirdita za vesnice (v části Abstrakt na samotném začátku práce). Také by bylo vhodné doplnit i další teorie o době vzniku kanunu, která je často spojována i s obdobím Byzance nebo srbskou říší Štěpána Dušana.

Celkový pocit z předkládané práce je však značně rozpačitý a analýza nesplňuje zcela očekávání, která vycházejí z názvu práce. Část věnující se využití jazykových prostředků je zpracována uspokojivě i prostřednictvím přesných čísel a procentuálního zastoupení, avšak

mám dojem, že v práci je nedostatečně zpracován aspekt definice ženy, který nám slibuje už samotný název práce. Autorčiny definice jsou spíše numerické, ale nevysvětlují (anebo jen velmi stručně) specifický význam některých výrazů v rodinných a společenských funkcích, které byly v albánské kmenové společnosti mnohdy odlišné od toho, co si pod těmito pojmy představíme v českém kontextu. Týká se to hlavně pojmů jako *ndrikullë*, *nuse* a *virgjen*.

Autorka také nedostatečně využívá možnosti, aby do úvodu, závěru, a hlavně poznámek pod čarou zařadila dodatečné informace, doplnění a vysvětlení různého druhu. Výsledkem toho je, že se informace v textu často opakují a je narušena plynulost textu. Obzvláště by bylo vhodné použít poznámkový aparát pro vyjasnění a potřebu interpretace v případě překladu. Jako příklad lze uvést překlad paragrafu 46 na straně 36, kam autorka do překládaného textu vložila definici výrazu „svatebčan“, což originál neobsahuje. Právě to se nabízí pro poznámkový aparát. Podobně i v případě překladu paragrafu 733 na téže straně, který je navíc doplněn autorčinou interpretací vloženou do závorek.

Co se týče celkového hodnocení překladu vybraných pasáží kanunu je třeba ocenit schopnost Leonory Nushi porozumět velmi komplikovanému původnímu textu, ale uvítala bych větší přesnost překladu do češtiny. I mně coby cizince bijí do očí nepřesnosti typu: „Pokud se ženě díky muži něco přihodí“ (str. 25, v originálu je „për faj të burrit“, což znamená vinou muže/kvůli muži); „Muž si zakoupí ženu a její těžkou práci“ (str. 25, v originálu je, že si muž zakoupí námahu ženského života, a nikoliv ženu); „Muž je povinen střežit čest ženy a nedovolí, aby si mohla stěžovat na jakoukoli potřebu“ (str. 24, v originálu je sloveso „nedovoli“ v infinitivu, protože závisí na výrazu „je povinen“, takže autorčina změna slovesného způsobu mění interpretaci originálu). Diskutabilní je i volba výrazu „hlavní žena“ (např. str. 44) pro termín „zoja e shpis“, který by se dal vhodněji přeložit jako „paní domu“. Překlad obsahuje i řadu chyb vyplývajících z nepozornosti, jako stejný český překlad u dvou rozdílných pasáží originálu na str. 25, nebo překlad důležitého slova „tagër“ nejednotným způsobem (na str. 23 požití modálního slovesa „moci“ místo vhodného výrazu „má právo“). I když je to jistě obtížné, je škoda, že se autorka nepokusila přeložit výraz „shkues“ a pro jeho překlad pouze převzala pojem „prostředník“, který je jen vysvětlením funkce takové osoby. Český čtenář tak nepochopí, že originální slovo v sobě obsahuje význam „chodit“. Ve větě „Shkuesi asht ndermjetsi te dhandrri e te nusja“ pak nacházíme samotný albánský výraz „shkuesi“ („Shkuesi je prostředník pro ženicha a nevěstu“, str. 31).

Nabízí se také otázka, na základě čeho autorka vybírala tzv. dialektismy. Do příslušné tabulky na str. 46-47 zahrнула slova regionálního výskytu jako „cucë“ i slova, která se používají v celém albánskojazyčném prostoru, ale jsou psána v gegském dialektu, např. „femen“. Podle

stejně logiky by tedy do dialektismů bylo možné zařadit i výrazy jako „grue“, „mesě“, „nana“ nebo „zoja“. Tato slova autorka jako dialektismy neklasifikuje.

Velkou slabinou práce je také špatný způsob citací, zejména pramenů z internetu, které se omezují jen na samotný odkaz bez náležitých údajů (např. pozn. č. 3 na str. 7). Je také zbytečné opakovaně uvádět všechny údaje o pramenech, které již byly zmíněny (např. str. 16).

I přes uvedené nedostatky se domnívám, že předložená práce **splňuje** nároky kladené na bakalářskou práci, a doporučuji ji k obhajobě. Navrhuji známku **dobře**.

V Pianopoli dne 22. srpna 2018

Mgr. Giovanna Nanci, Ph.D. - oponent